

WOJEWODA MAZOWIECKI

WPS-II.431.4.3.2018.IK

Warszawa, 21 maja 2018 r.

**Pani
Izabela Stępień
Dyrektor
Domu Pomocy Społecznej
ul. Sienkiewicza 37
26-680 Wierzbica**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 127 w związku z art. 22 pkt 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1769, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą”, oraz rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. Nr 61 poz. 543, z późn. zm.), inspektorzy Wydziału Polityki Społecznej Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie przeprowadzili w dniach 24–26 stycznia 2018 r. kontrolę doraźną w kierowanym przez Panią Domu Pomocy Społecznej w Wierzbicy przy ulicy Sienkiewicza 37.

Przedmiotem kontroli było sprawdzenie prawidłowości realizacji usług świadczonych przez dom pomocy społecznej oraz przestrzegania praw mieszkańców w kontekście informacji zawartych w anonimowym piśmie pracowników Domu Pomocy Społecznej w Wierzbicy, przekazanym Wojewodzie Mazowieckiemu przez Biuro Rzecznika Praw Dziecka w Warszawie.

W związku z kontrolą, której wyniki zostały przedstawione w protokole kontroli, podpisanym przez Panią bez zastrzeżeń w dniu 29 marca 2017 r., stosownie do art. 128 ustawy przekazuję niniejsze wystąpienie pokontrolne.

W okresie kontroli, zgodnie z § 8 ust. 2 regulaminu organizacyjnego Domu Pomocy Społecznej w Wierzbicy, wprowadzonym uchwałą nr 430/2017 Zarządu Powiatu Radomskiego z 17 listopada 2017 r., podczas nieobecności Dyrektora Domu jego obowiązki pełnił kierownik oddziału dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie.

Dom Pomocy Społecznej w Wierzbicy przeznaczony jest dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie oraz osób przewlekle somatycznie chorych. Dom funkcjonuje w dwóch budynkach: przy ulicy Sienkiewicza 37 oraz przy ulicy Partyzantów 3. W dniu kontroli w budynku na ul. Sienkiewicza 37 przebywało 85 mieszkańców, a w budynku na ul. Partyzantów 3

– 43 osoby, co przekracza liczbę mieszkańców określoną w regulaminie organizacyjnym Domu Pomocy Społecznej. Zgodnie z § 2 ust 3 i 4 powyższego regulaminu, w Oddziale przy ul. Sienkiewicza 37 może przebywać 88 osób, a przy ul. Partyzantów – 38 osób.

Spośród mieszkańców budynku przeznaczonego dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, 82 osoby miały zdiagnozowane upośledzenie umysłowe, 2 osoby – XXXXXXXXXXXXXXX, a 1 osoba – XXXXXXX. Mieszkańcom ze zdiagnozowanym upośledzeniem umysłowym często dodatkowo towarzyszą zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania.

Odnosząc się do poruszonej w piśmie pracowników Domu kwestii umieszczania osób z zaburzeniami psychicznymi w budynku przeznaczonym dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, inspektorzy ustalili, że w 2016 r. do Domu przy ul. Sienkiewicza przyjęto cztery osoby, w tym dwie z XXXXXXX, jedną osobę z XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX – XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX oraz jedną osobę XXX. Dwaj spośród ww. mieszkańców, tj. z XXXXXXXXXXXXXXX (ur. w XXXX) i ze XXXXXXX (ur. w XXXX), zostali umieszczeni w kontrolowanej placówce na mocy postanowienia sądu, wskazującego Dom Pomocy Społecznej w Wierzbicy. W 2017 r. przyjęto jedną osobę z chorobą z XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX, umieszczoną również na mocy postanowienia sądu ze wskazaniem w zaświadczeniu lekarskim domu przeznaczonego dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie. W 2018 r. do dnia kontroli nie przyjęto żadnego mieszkańca do Domu przy ul. Sienkiewicza. Spośród przyjętych w skontrolowanym okresie jako osoby przejawiające objawy agresji wskazywano trzech mieszkańców.

Odnosząc się do zarzutu dotyczącego agresji ze strony mieszkańców ustalono, że mieszkańcy w okresach zaostrzenia objawów chorobowych stają się agresywni, używają wulgaryzmów i przemocy fizycznej w stosunku do innych mieszkańców, a także personelu, niszczą wyposażenie i dewastują pomieszczenia, podejmują próby ucieczki.

Ponadto jako szczególnie agresywnych, zarówno pracownicy, jak i mieszkańcy, wskazywali byłych mieszkańców, tj. wymienionego w piśmie XX, który opuścił placówkę XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX, mieszkańca przeniesionego do innego Domu oraz mieszkańca przebywającego w Domu od XXXXXXX. Z dokumentacji tych mieszkańców także wynika wskazanie do umieszczenia w domu przeznaczonym dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie z postanowienia sądu lub z zaświadczenia lekarskiego. W przypadku osoby ze XXXXXXX zarówno pracownicy, jak i mieszkańcy nie zgłaszali żadnych uwag co do jej zachowania. Z uzyskanych informacji wynika, że pobudzenie i agresja zdarzają się także dość często innym mieszkańcom, także niepełnosprawnym intelektualnie.

Jak wynika z rozmów przeprowadzonych z pracownikami, personel Domu stara się zapobiegać agresywnym zachowaniom poprzez wnikliwą obserwację mieszkańców i wczesne reagowanie na zmianę ich nastroju. Część pracowników podkreślała, że mieszkańcy wymagają indywidualnego podejścia, uwzględniającego ich reakcje i indywidualne predyspozycje oraz możliwości. Mają wypracowane swoje metody postępowania z poszczególnymi mieszkańcami, a przeprowadzenie rozmowy wyciszającej i wytłumaczenie niestosowności zachowania zazwyczaj pomaga. Trudniejsze przypadki złego zachowania lub agresji natychmiast zgłaszane są pielęgniarce, które wzywają pogotowie i policję, gdy podjęte przez nie próby uspokojenia nie skutkują. Wyniki obserwacji zachowania danych mieszkańców w okresie ich pobudzenia są odnotowywane w raporcie pielęgniarstwie oraz w notatkach służbowych opisujących okoliczności i podjęte przez personel i kierownictwo działania. Z dokumentacji medycznej oraz z rozmów z pracownikami wynika, że w Domu nie był stosowany przymus bezpośredni.

Mając na uwadze dokonane ustalenia dotyczące agresji występującej u mieszkańców, należy zauważyć, że zgodnie z przepisami ustawy o ochronie zdrowia psychicznego w domu pomocy społecznej istnieje możliwość zastosowania przymusu bezpośredniego. Zakres jego zastosowania, szczegółowe dokumentowanie zastosowania przymusu oraz dokonywanie zasadności jego zastosowania określa rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 28 czerwca 2012 r. w sprawie sposobu stosowania i dokumentowania zastosowania przymusu bezpośredniego oraz dokonywania oceny zasadności jego zastosowania (Dz. U. poz. 740, z późn. zm.).

W przypadku mieszkańca z XXX, z uwagi na jego wyjątkową agresywność i brak efektów pracy wychowawczej pismem XXXXXXXXXXXXXXX wystąpiono do sądu rejonowego o zmianę postanowienia tak, aby w jego treści nie wskazywano dla tej osoby Domu Pomocy Społecznej w Wierzbicy.

W kwestii „dokuczania XX przez byłego mieszkańca XX.”, w wyniku przeprowadzonych rozmów z pracownikami oraz wskazanym mieszkańcem ustalono, że faktycznie dochodziło do konfliktów między kolegującymi się panami. Mieszkańcy pomiędzy sytuacjami konfliktowymi razem dokonywali zakupów w pobliskim sklepie, pili kawę i palili papierosy. Konflikty powodowały u pana XX obniżone stany nastroju, dlatego pan XX. został przeniesiony do innego pokoju, a pan XX został umówiony na wizytę u psychologa. Obecnie pan XX mieszka z mieszkańcem, z którym nie ma żadnych problemów. Pan XX (aktualnie w wieku XX lat) przebywa w Domu od XXXX r. W jego dokumentacji nie stwierdzono orzeczenia o niepełnosprawności intelektualnej lub chorobie psychicznej. Porusza się po terenie domu na XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX. W trakcie rozmowy z inspektorami nie sprawiał wrażenie osoby będącej w złym stanie psychicznym, wręcz przeciwnie – był uśmiechnięty i bardzo rozmowny. Dużo i rzeczowo opowiadał o okolicznościach

i o swoim złym stanie w chwili przybycia do Domu. Stwierdził także, że gdy ma jakiś problem, to zawsze zwraca się do kierownika oddziału lub do którejś z pielęgniarek na oddziale, z którymi może porozmawiać o problemach. Pan XX chwalił sobie pobyt w domu i opiekę personelu. Bardzo lubi uczestniczyć w zajęciach muzycznych, a w ostatnim okresie zaczął uczyć się grać na XXXXXXXXXXXXXXX, o czym opowiadał z dużym ożywieniem.

W kwestii braku opieki psychiatrycznej ustalono, że mieszkańcy wymagający pomocy psychiatry, mają zapewnione konsultacje w tym zakresie. Na konsultacje psychiatryczne mieszkańcy, w tym wyżej wymienione osoby przejawiające agresję, są dowożeni do specjalistów w Warszawie, w Józefowie (dzieci i młodzież) lub w Radomiu (dorośli). Mieszkańcy mają zapewniony także kontakt z psychologiem zatrudnionym w Domu na pół etatu.

Wskaźnik zatrudnienia pracowników zespołu terapeutyczno-opiekuńczego był zgodny z § 6 ust. 2 pkt 3 lit. b i e rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 23 sierpnia 2012 r. w sprawie domów pomocy społecznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 734). W odniesieniu do zatrudnionych pracowników stwierdzono zgodność wymagań kwalifikacyjnych z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z 18 marca 2009 r. w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1786 i z 2017 r. poz. 1621). Na przestrzeni ostatnich dwóch lat pracownicy kontrolowanej jednostki uczestniczyli w szkoleniach wewnętrznych o zróżnicowanej tematyce, np.: „Agresja i autoagresja. Metody postępowania z agresywnym mieszkańcem”, „Zajęcia aktywizacji i rehabilitacji osób z zaburzeniami psychicznymi”, „Elementy przymusu bezpośredniego, prawa i obowiązki mieszkańców”. W trakcie kontroli ustalono, że znaczna część pracowników legitymowała się stażem pracy powyżej 25 i 30 lat. Na dzień kontroli 1 osoba przebywała na świadczeniu rehabilitacyjnym, a 4 osoby na zwolnieniu lekarskim trwającym powyżej jednego miesiąca.

W trakcie rozmów pracownicy zwracali uwagę, że wykonywana przez nich praca jest ciężka i może szybko powodować wypalenie zawodowe. Podkreślali jednak, że lubią swoją pracę.

Czynności kontrolne nie potwierdziły zarzutu braku odpowiednich kwalifikacji i przeszkolenia pracowników do opieki nad mieszkańcami z zaburzeniami psychicznymi. Należy jednak podkreślić, że pracę z mieszkańcami powinni wykonywać pracownicy profesjonalnie przygotowani do realizacji tych zadań. Nie bez znaczenia pozostaje przekonanie pracowników co do posiadanej wiedzy i umiejętności. Zasadne wydaje się podjęcie takich działań w zakresie szkoleń, które umocniłyby pracowników w zakresie posiadanych kompetencji, np. zwiększenia liczby szkoleń zewnętrznych oraz szkoleń realizowanych w formie warsztatów.

W trakcie kontroli część pracowników zgłaszała zastrzeżenia i uwagi dotyczące organizacji pracy. Zgłoszono problem zbyt małej obsady personelu na nocnej zmianie, co powodowało, że

pokoju nie mogły podobać swoim obowiązkom i w ich wykonywaniu korzystały z pomocy mieszkańców. Zastrzeżenia budziły również zbyt liczne grupy na terapii (około 19 mieszkańców). Zajęcia prowadzone są w pracowniach: tkackiej, kulinarnej, plastycznej, rękodzieła, muzykoterapii. Z dokonanych ustaleń wynika, że niektórzy najbardziej sprawni intelektualnie mieszkańcy preferują zajęcia sportowe i rekreacyjne, natomiast niechętnie uczestniczą w terapii zajęciowej.

Po zakończeniu czynności kontrolnych dyrektor kontrolowanej jednostki przedłożył inspektorom oświadczenie dotyczące działań, mających na celu usprawnienie organizacji i pracy Domu oraz relacji z pracownikami.

W toku przeprowadzonych działań kontrolnych ustalono, że bezpieczeństwo mieszkańców i jakość usług świadczonych na ich rzecz nie były zagrożone.

W celu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości zwracam się do Pani Dyrektora o realizację następujących zaleceń pokontrolnych:

1. Dostosować liczbę mieszkańców przebywających w budynku Domu przy ul. Partyzantów 3 do liczby miejsc wynikającej z regulaminu organizacyjnego Domu Pomocy Społecznej w Wierzbicy.
2. Rozważyć możliwość rozszerzenia oferty szkoleniowej dla pracowników o warsztaty i szkolenia zewnętrzne.
3. Zapewnić taką organizację pracy na nocnej zmianie, aby nie było konieczności korzystania przez personel z pomocy mieszkańców.
4. Zmodyfikować ofertę terapii zajęciowej, aby zaangażować do udziału w zajęciach również najbardziej sprawnych intelektualnie mieszkańców, z uwzględnieniem ich zainteresowań.
5. Rozważyć możliwość organizowania terapii w mniejszych grupach.

O sposobie realizacji zalecenia pokontrolne należy w terminie 30 dni powiadomić Wojewodę Mazowieckiego za pośrednictwem Wydziału Polityki Społecznej Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie.

Adres do korespondencji: Wydział Polityki Społecznej pl. Bankowy 3/5, 00-950 Warszawa
Zgodnie z art. 128 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1769, z późn. zm.), kontrolowana jednostka może, w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do nich zastrzeżenia.

z up. WOJEWODY MAZOWIECKIEGO

Michalina Walenta
Zastępca Dyrektora
Wydziału Polityki Społecznej